

Uns esgrafiats de Ferdinandus Serra a Terrassa

Element esgrafiat per Ferdinandus Serra el 1948, a la façana oest de l'Asil Busquets

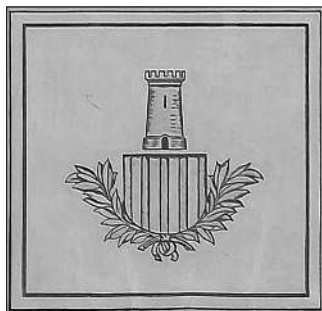
amb magnífics treballs com els realitzats a les façanes de la casa de la vila de Martorell (1937); a la de Cal Pelagats (1940) i Can Sastre (1943), de Piera; a la de la Casa Llopart (1940), de Sant Feliu de Llobregat, o a la façana de Can Companyó de Caldes de Malavella (1970), entre molts altres. Aquestes feines s'inscriuen dins un estil marcadament noucentista inspirat en la tradició catalana de l'esgrafiat setcentista.

El procés d'esgrafiat sobre mur requereix una tècnica complexa. Primer, s'ha de preparar el mur estenent-hi un arrossat dens de color fosc que s'ha de deixar assecat. Una

Ferran Serra i Sala (Barcelona, 1905 — 1988), conegut com a Ferdinandus Serra, fou un dibuixant, dissenyador, escultor i esgrafiador. Es va formar a l'acadèmia Les Arts, domiciliada al carrer de Petritxol, 1, de Barcelona, un centre dirigit pel pintor, litògraf i pedagog Antoni Gelabert i Alart (Barcelona, ? — 16 de juliol de 1930).

Ferdinandus Serra, com a esgrafiador, ha estat considerat un dels millors creadors i restauradors del segle XX,

vegada sec, s'estén una capa de morter de calç i sorra de marbre. Abans que aquesta darrera s'assequi del tot, s'estén una altra capa fina que tingui un to més clar i s'allisa tant com es pugui. S'espera un temps prudencial i es procedeix a fer l'estergit, que consisteix a estampar els motius escollits per a la decoració sobre la darrera capa, mitjançant una plantilla de paper on són els dibuixos i que prèviament s'han resseguit fent foradets, els quals permeten, passant una brotxa o monyeca amb carbó d'alzina en pols, que el traçat dels dissenys quedi calcat al mur. Després, amb una navalla o *grafio*, es fa el gratatge i les incisions oportunes per tal que quedi al descobert la primera capa d'arrebossat de color més fosc, la qual, per contrast, fa ressaltar el relleu dels motius decoratius.

Elements esgrafiats per Ferdinandus Serra el 1948, a la façana oest de l'Asil Busquets

A Terrassa, com a esgrafiador, Ferdinandus Serra va realitzar els esgrafiats de l'ampliació de l'Asil Busquets, projectada el 1944 per l'arquitecte Joan Baca i Reixach (Ripollet, 28 de setembre de 1906 — Terrassa, 24 de gener de 2003). Uns dissenys que podem admirar a la façana oest d'aquesta institució i que estan datats el 1948. En el panell central, a la part superior, es troba l'anagrama FB dins un encartutat motllurat i florit, fent referència a la Fundació Busquets de Sant Vicenç de Paül, entitat dedicada a l'atenció i l'acompanyament de menors, adults i famílies en situacions de vulnerabilitat.

Aquest asil fou fundat l'any 1903 gràcies al llegat testamentari de l'empresari i polític terrassenc Salvador Busquets i Soler (Terrassa, 9 de març de 1839 — 1 de maig de 1901), amb l'objectiu que es creés un centre per acollir i atendre els nens de les dones treballadores durant la seva jornada laboral.

En el mateix panell central, a la part inferior, es troba l'esgrafiats principal, amb la imatge de la Verge que, en actitud protectora, custodia un noi amb un llibre a la mà i una noia que sembla sostenir unes labors de costura. Com a fons d'aquestes figures i de manera esquemàtica, apareixen edificis que fan referència a la industriosa ciutat de Terrassa, així com a les esglésies de Sant Pere. Als panells laterals, una interpretació molt lliure del blasó de la ciutat, mitjançant una torre amb merlets col·locada sobre un escut de tipus ibèric, amb les quatre barres al camper i, a la part inferior, dues branques de llover enllaçades per la base.

Un altre dels treballs que Ferdinandus obrà a Terrassa fou l'esgrafiats que encara es pot veure a la façana de la finca número 150 de la rambla d'Ègara, un edifici projectat el 1949 pel mateix Joan Baca. Es tracta de l'*Al·legoria de l'arquitectura*, representada mitjançant una figura femenina d'estil clàssic en actitud de traçar un plànol, que s'ajuda d'un dels atributs més tradicionals en aquest tipus al·legòric: el compàs. Aquest element està relacionat amb altres disciplines i ciències, com la geometria, l'astronomia i la geografia, i també s'associa a l'esquadra, de la maçoneria, fent referència al treball intel·lectual i

Al·legoria de l'arquitectura, esgrafiats realitzat el 1950 per Ferdinandus Serra a la façana de la finca número 150 de la rambla d'Ègara

Fotografia: Khem Iglesias Barrull

l'enteniment. Se'l considera un símbol que expressa dinamisme constructor i l'atribut de totes les activitats creadores.

Per la seva austeritat formal, aquesta al·legoria de cànon noucentista recorda molt la iconografia emprada per l'escultor neoclàssic Valeriano Salvatierra Barriales (Toledo, 14 d'abril de 1789 — Madrid, 24 de maig de 1836) a l'hora de realitzar l'escultura que, el 1827, es va col·locar a la façana de Velázquez, del Museu del Prado de Madrid.

Relloige de sol de la façana de Can Bondia, realitzat el 1967 per Ferdinandus Serra

Malgrat que no estigui firmat, també se li atribueix a Ferdinandus el rellotge de sol que figura a la façana de Can Bondia, actualment un restaurant, i que està situat a la carretera de Castellar a Matadepera. El va realitzar el 1967, dins la tipologia vertical declinant i amb gnòmon de vareta metàl·lica. Presenta un esgrafiament amb les línies de les hores i les mitges hores de 5 a 3, amb unes xifres àrabis que emmarquen la figura d'un sol amb rostre humà. A la part inferior, també consta la inscripció "Can Bondia" acompanyada de l'any de realització.

Ferdinandus va esgrafiar rellotges de sol a nombroses masies del país, tots ells acuradament calculats gnomònicament, fet pel qual també se'l considera com un magnífic quadranter, que és qui domina la tècnica de saber on cal marcar les hores i quina ha de ser la inclinació exacta que ha de tenir el gnòmon.